

פפרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ראשון

היכל
תשיעי

תורת מנחם ספר המאמרים

ראה

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקל"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

תפ"ח

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ושש לבריאה

מאה וארבע שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

בס"ד. ש"פ ראה, מבה"ח אלול, ה'תשי"ב

(הנחה בלתי מוגה)

אני¹ לדודי ודודי לי הרועה בשושנים², וידוע דאני לדודי ודודי לי ר"ת אלול³, וכן סופי תיבות ד' יודי"ן כנגד המ' יום שמר"ח אלול עד יום הכיפורים⁴, דביום הכיפורים הוא גמר הסליחה ומחילה וכפרה שע"י עבודת התשובה דחודש אלול, ונמצא דהן הר"ת והן הס"ת דאני לדודי ודודי לי רומזים על חודש אלול. והנה העבודה דחודש אלול שהיא עבודת התשובה היא בדרך העלאה מלמטה למעלה⁵, שלכן כתיב תחילה אני לדודי ואח"כ ודודי לי. דלעיל מיני' כתיב' דודי לי ואני לו, שהוא מלמעלה למטה⁷, דודי לי ואח"כ ואני לו, והוא מה שע"י אתערותא דלעילא באה אתערותא דלתתא, אך בפסוק זה שבו מדבר אודות עבודת חודש אלול כתיב בי' אני לדודי ודודי לי, דהיינו מלמטה למעלה, באתערותא דלתתא אתערותא דלעילא.

והנה בסיום הפסוק כתיב הרועה בשושנים, דהפירוש הפשוט בזה הוא דקאי על בחי' ודודי לי, וכוונת הכתוב, דמלבד ענין אני לדודי ודודי לי ישנו ענין נוסף דהרועה בשושנים. וצריך להבין הענין בזה. עוד צריך להבין, דהנה פירוש רועה בשושנים הוא, שיש נתינת כח מלמעלה על העבודה⁸, דכשם שבפשטות ענין הרועה בשושנים הוא שרועה את צאנו במרעה טוב, כך גם ברוחניות הפירוש הוא שיש נתינת כח על העבודה. וצריך להבין, דמכיון דקאי כאן בעבודת התשובה דחודש אלול שהיא מלמטה למעלה, דבכלל עבודת התשובה היא מלמטה למעלה,

(4) ראשית חכמה וב"ח שם. וראה אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תקמו.

(5) ד"ה אני לדודי (הא') בלקו"ת פרשתנו (ראה) לב, א ואילך.

(6) שה"ש ב, טו.

(7) ראה אוה"ת שה"ש שם ע' תקמג. סה"מ תרכ"ז ע' קצו. וראה לקו"ש חכ"ט ע' 163. וש"נ.

(8) ראה ד"ה אני לדודי (הב') בלקו"ת פרשתנו (ראה) לג, סע"ג ואילך.

(1) לכללות המאמר ראה ד"ה אני לדודי תרד"ע (המשך תער"ב ח"א ע' תריז ואילך). וראה גם ד"ה הנ"ל דש"פ ראה תשט"ו (סה"מ תשט"ו ע' 336 ואילך). וראה לקמן הערה 59; 63.

(2) שה"ש ו, ג.

(3) פרי עץ חיים שער ר"ה פ"א. שער הפסוקים שה"ש עה"פ. ראשית חכמה שער התשובה פ"ד (ד"ה עוד יש (קטו, א)). ב"ח לטור או"ח סתקפ"א. ועוד.

ובפרט עבודת חודש אלול דכתיב בה אני לדודי ודודי לי, וא"כ מהו ענין הרועה בשושנים, שמשמעו שיש נתינת כח מלמעלה, ומשמע מזה, שזה גופא שאופן העבודה הוא מלמטה למעלה (אני לדודי ודודי לי) צ"ל על זה נתינת כח מלמעלה. וצריך להבין הענין בזה.

אך הענין הוא, דהנה בענין הרועה בשושנים יש ב' פירושים⁹, פירוש א' הוא כדאיתא בזוהר¹⁰ מה שושנה אית בה תליסר עלין אוף כנסת ישראל אית בה תליסר מכילן דרחמי דסחרין לה מכל סטראה, דהיינו י"ג מדות הרחמים. ופירוש ב', כמארז"ל¹¹ שושנים ששונים בתורה, ולפי זה י"ג העלים הם י"ג מדות שהתורה נדרשת בהם. דב' ענינים אלו די"ג מדה"ר וי"ג מדות שהתורה נדרשת בהם הם ב' אופני העבודה דתורה ותפילה. נמצא, דשיעור הכתוב הוא, דע"י המרעה בשושנים, היינו הנתינת כח בב' הענינים דתורה ותפילה, עי"ז היא העבודה דאני לדודי ודודי לי.

וביאור הענין בפרטיות יותר, הנה ב' הענינים הנ"ל דתורה ותפילה הם ב' אופני ודרכי העבודה דלעיל, העבודה מלמטה למעלה והעבודה מלמעלה למטה¹². דתורה היא מלמעלה למטה ותפילה היא מלמטה למעלה. דהנה ענין התורה בכלל הוא מלמעלה למטה, דמה שישראל קיבלו את התורה הוא באופן דמתן תורה, היינו בדרך מתנה מלמעלה שלא מצד עבודת הנבראים¹³. דבהיותם במצרים היו ישראל משוקעים במ"ט שערי טומאה¹⁴. ואף שכצאתם ממצרים היתה עבודתם באופן דכי ברח העם¹⁵, אַז זיי זיינען אַנטלאָפֿן פֿון מצרים ניט קוקנדיק אויף זייער מצב, און ניט אַריינגעגאַנגען אין קיין שקו"ט מיט דער סט"א, היינו דאף שהרע הי' בתקפו מ"מ ברחו ממצרים, ואח"כ היו נ"א ימים עד מתן תורה¹⁶, שבימים אלה היתה העבודה דספירת העומר, כדאיתא בר"ן¹⁷ בשם מדרש אגדה שענין ספירת העומר הוא לזכר מה שספרו

(9) ראה לקו"ת שם לג, א ואילך. רד"ה
אני לדודי תרצ"ג (נדפס בקונטרס ח"י אלול
שנה זו (תשי"ב) — סה"מ קונטרסים ח"ג ע'
קא).

(10) הקדמת הזוהר בתחלתה.
(11) זח"ב כ, ב. עדר, א. וראה שבת ל, ב.
(12) בהבא לקמן — ראה המשך תער"ב
שם ע' תריח.

(13) בהבא לקמן — ראה המשך תער"ב
שם ע' תרכו.
(14) ראה זוהר חדש ר"פ יתרו. ועוד.
(15) בשלח יד, ה. וראה בארוכה תניא
פל"א (מ, ב).
(16) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סתצ"ד ס"א.
(17) סוף מס' פסחים.

(10) הקדמת הזוהר בתחלתה.

(11) זח"ב כ, ב. עדר, א. וראה שבת ל, ב.

(12) בהבא לקמן — ראה המשך תער"ב

שם ע' תריח.

ישראל אז את הימים עד מתן תורה, דמזה מובן, דגם בשנה הראשונה, כשיצאו ישראל ממצרים היתה העבודה דספירת העומר, מ"מ הגילוי דמתן תורה הוא בבחי' מתנה דוקא. והוא משום שהגילוי דמתן תורה הי' שלא לפי ערך עבודתם כלל, דאף שהיתה העבודה דבריחה ממצרים והעבודה דספירת העומר, מ"מ אי אפשר שע"י עבודה זו יגיעו במשך נ"א ימים בלבד מהשיקוע במ"ט שערי טומאה אל הגילוי דמתן תורה דוירד הוי' על הר סיני¹⁸ ואמר אנכי הוי' אלקיך¹⁹. ומזה מובן שגילוי זה הוא בדרך מתנה מלמעלה. ונמצא, שענין התורה הוא בדרך מלמעלה למטה, והיינו שהגילוי דתורה הוא מצד למעלה באופן שהמטה אינו תופס מקום כלל. ולכן גם כמו שהתורה נסעה וירדה כמה מדריגות עד שנתלבשה בענינים גשמיים²⁰ ובטענות של שקר²¹, מ"מ הנה בכל המדריגות שנתלבשה בהם התורה, גם במדריגות היותר נמוכות, פועלת בהם התורה בחי' ביטול. ולא עוד אלא שביטול זה אינו ביטול היש אלא ביטול עצמי. דהגם שנתלבשה בענינים תחתונים ביותר, מ"מ, להיות שהתורה היא בבחי' גילוי מלמעלה, באופן שהמטה אינו תופס מקום כלל, לכן היא פועלת בכל מדריגה שנתלבשה בה, ביטול עצמי. וכמו המן שהוא לחם מן השמים²², ולכן גם כמו שירד למטה ונעשה מאכל גשמי, עד שהפך להיות דם ובשר כבשרו של האדם האוכלו, מ"מ לא היתה בו פסולת²³, משום שנשאר להיות לחם מן השמים. וכן גם בתורה, שלהיותה בבחי' גילוי מלמעלה, לחם מן השמים, לכן גם בירידתה למטה ובהתלבשותה בדברים גשמיים ובטענות של שקר, מ"מ היא בבחי' ביטול עצמי.

אמנם ענין התפילה הוא עבודה מלמטה למעלה¹³, והיינו זיכון הנבראים לפי ערכם. ולכן גם במדריגה הכי נעלית שבתפילה היא בבחי' ביטול היש בלבד, ואינה בבחי' ביטול עצמי. דהנה תפילה היא עבודה כמ"ש ועבדתם את ה"א²⁴, ולעבדו בכל לבבכם²⁵, וארז"ל²⁶ איזוהי עבודה שבלב זו תפילה, הרי עבודה הוא מלשון עורות עבודים²⁷.

(23) יומא עה, ב. וראה תו"א פט, א. ועוד.

(24) משפטים כג, כה. וראה רמב"ם ריש

הל' תפלה.

(25) עקב יא, יג. וראה רמב"ם שם.

(26) תענית ב, א. רמב"ם שם.

(27) תו"א משפטים עו, א.

(18) יתרו יט, כ.

(19) שם כ, ב.

(20) ראה תניא פ"ד (ח, ב).

(21) ראה קונטרס עץ החיים פ"א (ע' 38).

סה"מ תש"ד ע' 108. וראה תניא פ"ה (ט, ריש

ע"ב).

(22) בשלח טז, ד.

דכשם שבעורות עבודים לוקחים עור גס ביותר, און מ'ארבעט אין אים אזוי פיל עד שנעשה ראוי להיות לבוש, כן הוא גם בעבודת התפילה, שהיא פועלת זיכוך בהנברא. ולכן אפילו במדריגה היותר נעלית שבתפילה האדם הוא בבחי' ביטול היש בלבד. דהיות שהתפילה ענינה הוא מלמטה למעלה, וישנה למציאות האדם העובד, שהאדם העובד הוא ע"ד עורות הצריכים עיבוד, שהו"ע אחד, הרי גם הביטול שע"י עבודה זו הוא בחי' ביטול היש בלבד, יש מי שבטל, ואינו בבחי' ביטול במציאות שהוא ביטול עצמי. ועוד זאת, דגם המדריגה הכי נעלית שבתפילה שהיא בבחי' ביטול במציאות, ה"ז נק' בשם ביטול במציאות רק לגבי המדריגות התחתונות שבתפילה, אבל באמת אין זה אלא ביטול היש, ואין זה ביטול עצמי כמו הביטול דתורה.

והנה²⁸ להיות שענין התפילה הוא מלמטה למעלה, לכן גם הסדר דתפילה הוא סדר של עלי' מלמטה למעלה, וכידוע²⁹ שהתפילה היא בחי' סולם³⁰ מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה³¹. דהתחלת התפילה היא הודו להוי' קראו בשמו כו', שהיא הודאה כללית בלבד. ויש הודאה כללית יותר מזו, והיא ההודאה דמודה אני, דמיד בקומו משנתו, לפני נטילת ידים כאשר יש עדיין שיורי הטומאה על ראשי אצבעותיו, הוא אומר מודה אני כו' רבה אמונתך³². והיינו דאף שהוא קודם נט"י מ"מ מצד נשמתו שהיא חלק אלקה ממעל³³, וכאשר אתה תופס במקצת מן העצם אתה תופס בכולו³⁴, הנה מצד זה הוא אומר מודה אני לפניך, שהיא הודאה כללית בלבד, שאי"ז שייך לפנימיות כלל. והנה יש מעלה יתירה בהודאה זו, שההודאה וביטול הוא בעצם הנפש, להיות שאינו שייך עדיין להשגה והתחלקות דכחות פנימיים, שהרי אמירה זו היא לפני ברכות השחר שאז היא התחלקות הכוחות, שאז אומרים הנותן לשכוי בינה ופוקח עורים, שהו"ע עשיית הכלים כו', ובמודה אני האדם אינו שייך עדיין להתחלקות הכחות פנימיים, שלכן ההודאה מקיפה אותו מראשו

(28) בהבא לקמן — ראה המשך תער"ב שם ע' תריט ואילך. וראה גם תורת חיים שמות ד"ה בפסוק הוא משה ואהרן (קח, א ואילך).
 (29) לקו"ת בשלח ב, ב ואילך. סה"מ תרנ"ה ע' רכב ואילך. תש"ח ע' 80 ואילך.
 (30) ויצא כח, יב.
 (31) זוהר ח"א רסו, ב. ח"ג שו, ב. תקו"ז
 תמ"ה (פג, א).
 (32) ראה שו"ע אדה"ז או"ח מהדו"ק ס"א ס"ח. מהד"ת ס"א ס"ו. סידור אדה"ז לפני מודה אני.
 (33) תניא רפ"ב.
 (34) המשך תער"ב שם ע' תרט. כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) הוספות סימן רכו. וש"ג.

ועד רגלו בשוה, משום שהביטול הוא מעצם הנפש³⁵. וגם למעלה ביטול זה מגיע בעצמותו, דזהו אומרו לפניך, שאינו אומר שום שם אלא לפניך בלבד, לפניך מלשון פנימיות, שהוא פנימיות א"ס דלא אתרמיז בשום שם ובשום אות ובשום קוץ כלל³⁶, ולכן מותר לומר מודה אני לפני נט"י לפי שאין בזה הזכרת שמות³⁷, כ"א ההודאה היא אל העצמות. אך אעפ"כ, בענינים השייכים לגילויים, ה"ז הודאה כללית בלבד שאינה שייכת אל הפנימיות, ואינה אלא הכנה קדומה לתפילה בלבד. אמנם אחר נט"י וברכות השחר, שאז ישנם כבר הכחות פנימיים, אז מתחיל סדר העבודה ותפילה עצמה, דסולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, דהתחלת התפילה היא הודו להוי' קראו בשמו. דהגם שאינו שייך להשגה עדיין, מ"מ להיות שיש בו כבר התחלקות הכחות דברכת הנותן לשכוי בינה ופוקח עורים, לכן הוא יודע לחלק בין הודו להוי' וקראו בשמו, דהודאה היא בהוי' וקריאה היא בשמו, דבשם הוי' שייך הודאה בלבד, ובשמו שהוא הארה ישנו ענין הקריאה והמשכה למטה. אך עדיין היא התחלת התפילה בלבד, בחי' הודאה כללית.

והנה³⁸ לאחרי התחלת התפילה בא סדר פסוקי דזמרה, שמספר בהם שבחו של מקום³⁹. ואף שגם בזה אין השגה, שהוא בהתפעלות מסיפור שבחו של מקום. שבהודו לא זו בלבד שאין בזה השגה אלא אין שם גם התפעלות, אלא רק בחי' הודאה בלבד. אבל בפסוד"ז ישנו ענין ההתפעלות מסיפור שבחו של מקום. דאף שאינו משיג את הענין, שהרי בפסוד"ז הוא סיפור גדולתו ית' בענין התהוות יש מאין, ואופן התהוות יש מאין אינו מושג בנבראים, מ"מ יש בזה התפעלות. ויש לבאר הענין, דזה שיש מאין אינו מושג בנבראים הוא משום שהשגה היא בבחי' פנימיות, ואילו היו הנבראים משיגים ענין יש מאין היתה ההשגה פועלת בהם ביטול מציאותם. וע"ד המבואר⁴⁰ בענין יודעי טוב ורע⁴¹, שהידיעה שלמעלה היא בבחי' מקיף, אבל הידיעה שבנבראים היא ידיעה פנימית, ולכן סופה לפעול על הנבראים. ולזאת אילו היו הנבראים משיגים ענין

(35) ראה גם קונטרס ענינה של תורת החסידות ס"ט ואילך.
 (36) ראה לקו"ת פינחס פ, ב. פרשתנו (ראה) לא, ד. וראה זח"ג רנז, ב.
 (37) ראה קונטרס הנ"ל סי"א ובהערות שם.
 (38) בהבא לקמן — ראה המשך תער"ב שם ס"ע תריט.
 (39) ראה ברכות לב, א. ע"ז ז, סע"ב.
 (40) ראה תו"א בראשית ה, ג. תו"ח שם ל, ב ואילך. ועוד.
 (41) בראשית ג, ה.

התהוות יש מאין, הנה סוף סוף וואָלט דאָס זיי דורכגענומען והיו מתבטלים ממציאותם. וע"ד מ"ש בתניא⁴² דאילו ניתנה רשות לעין לראות את האין האלקי היו הנבראים בטלים במציאות. ועד"ז מובן לענין השגת ענין יש מאין. אבל מ"מ סיפור שבחו של מקום בענין התהוות יש מאין, אף שאין בו השגה, הוא פועל התפעלות. דוהו גם מה שפסוד"ז בפשטות ענין שירה וזמרה, שמתפעל מזה. והפעולה דפסוד"ז בנפש היא בדרך חקיקה מבחוץ. היינו שאין זו חקיקה מבפנים, משום שאין בזה השגה, אבל מ"מ מצד ההתפעלות ה"ז פועל חקיקה מבחוץ⁴³. וזהו הפירוש הב' דפסוד"ז, שהוא מלשון⁴⁴ לומר עריצים⁴⁵ היינו להכרית את החוחים והקוצים דנה"ב. דכשם שבכרם כפשוטו יש קוצים, שאין בהם תאווה וגעשמאָק אלא הם יונקים את לחלוחית האדמה ועי"ז מקלקלים את השדה והכרם, כ"ה גם בכנס"י שהם כרמו של הקב"ה, שאפשר שיהי' בהם קוצים, והם הדיבורים אשר לא לה' המה כמו ליצנות ודב"ט שאין בהם שום געשמאָק, אבל הם קוצים המונעים ומעכבים את הנה"ב מהרגשת והבנת ענין אלקי, ולכן ה"ז פועל על הנפש האלקית שלא תוכל לעלות במעלות שהי' עולה אילולי הקוצים. דהעולם חושבים דכאשר אדם מדבר דב"ט וליצנות בלי געשמאָק, אי"ז מניעה לנה"א. דבשלמא עניני תאווה, היות שע"י התאוות פועל תוס' חיות בנה"ב ה"ז מוסיף העלם והסתר על הנה"א, אבל כשמדבר דב"ט וליצנות בלי תאווה אי"ז מוסיף חיות בנה"ב, ולכאורה אין זה נוגע לנה"א. אבל באמת הם קוצים שהנה"א מסתבכת בהם ואינה יכולה להתעלות מעלה מעלה. וכשם שהוא בדיבור כ"ה גם במחשבה, די' הרהורי עבירה הקשים מעבירה⁴⁶, דהגם שאי"ז עבירה אלא הרהורי עבירה בלבד מ"מ הם קוצים לנה"א. וכך הוא גם בחושי הראי' ושמיעה, שנק' סרסורי עבירה⁴⁷, שהם בחי' קוצים. והיינו דגם כאשר הרהורים דעבירה או הראי' והשמיעה הם בלי תאווה מ"מ הם קוצים המונעים את עליית הנה"א. וזהו ענין עבודת פסוד"ז, להכרית את הקוצים, שהיא חקיקה מבחוץ, ע"י התעוררות התפעלות הנפש באלקות.

(42) שער היחוד והאמונה רפ"ג.
 (43) לקו"ת בחוקותי מז, ד. וראה שערי תשובה לארמו"ר האמצעי ח"א כה, ד ואילך.
 (44) ע"פ ישעי' כה, א. וראה זח"ג רפד, במדב"ר פ"י, ב. ועוד.
 (45) ראה לקו"ת בחוקותי שם. נצבים נא, ד. ובכ"מ.
 (46) יומא כט, א.
 (47) ראה ירושלמי ברכות פ"א ה"ה. ועוד.

והנה לאחר העבודה דפסוקי דזמרה באה העבודה דברכות ק"ש⁴⁸.
 דברכות ק"ש יש בזה השגה, ובוה גופא יש ב' אופני השגה.
 אופן א' הוא כמו השגת השרפים שמשיגים את מקורם, ומהשגה זו הם
 משיגים שיש מדרי' שלמעלה ממקורם, ולכן הם נשרפים מהשגתם⁴⁹.
 דזהו מ"ש⁵⁰ שרפים עומדים ממעל לו⁵¹, ממעל לשם אד', משום שע"י
 ההשגה במקורם שהוא שם אד' הם באים לידי השגה שיש בחי' שלמעלה
 מזה. ועד"ז הוא בעבודת האדם, דע"י שמשיג איזו השגה, עי"ז הוא משיג
 שיש מדריגה שלמעלה מזה, ואפשר שהיא למעלה מהשגה לגמרי. ואופן
 ב' הוא כמו עבודת האופנים⁵¹, שאין הם משיגים את מקורם, אלא יודעים
 ומשיגים שיש דבר שהוא מופלא, אבל אין להם שום השגה בזה. ולכן
 אומרים ברוך כבוד הוי' ממקומו⁵², דלפי שאין להם שום השגה בזה, ואין
 יודעים וואס ער איז און וואו איז זיין אָרט, לכן אומרים ממקומו סתם⁵³.
 ולהיות שיודעים שהוא דבר מופלא שאין בו שום הגבלות דמעלה ומטה,
 ולכן יכול להיות נמשך גם למטה, לכן אומרים ברוך כבוד הוי' ממקומו,
 שיומשך למטה. וכן הוא גם בעבודה, שהאדם אינו משיג כלום אבל יודע
 שישנו דבר מופלא.

והנה בעבודה זו דברכות ק"ש ההשגה היא בשורש הנה"ב⁵⁴. אמנם
 למעלה מזה הוא ענין קריאת שמע, הבא לאחרי ברכות ק"ש,
 והו"ע ההשגה בשורש הנה"א, דזהו שמע ישראל⁵⁵, שמע מלשון שמע
 והתבונן⁵⁶, ישראל היינו שורש הנפש האלקית. אך גם זה הו"ע של השגה
 בלבד, אם שכל אנושי או שכל אלקי, ובנפשות הוא השגה דנה"ב או
 דנפש האלקית, אך בכל זאת הוא רק הביטול דהשגה שהוא ביטול היש,
 ועדיין לא הגיע לראש הסולם דתפילה, וראשו מגיע השמימה. אבל ענין
 שמו"ע הוא הביטול במציאות, שעומד כעבדא קמי' מרי⁵⁷. והיינו
 שהביטול משנה את כל מציאותו. דכשם שהפעולה וההמשכה דתפילה
 בפשטות פועלת שינוי בגשמיות, להיות רופא חולים ומברך השנים, כ"ה

(48) בהבא לקמן — ראה המשך תער"ב
 שם ע' תרכ.
 (49) ראה לקו"ת פינחס עז, ד.
 (50) ישע"י ו, ב.
 (51) ראה לקו"ת נשא כח, ד. שלח מז, א.
 חוקת סב, ג. ד"ה מים רבים תשי"ז פ"ז
 (סה"מ מלוקט ח"א ע' נח). ובכ"מ.
 (52) יחזקאל ג, יב.
 (53) ראה גם תניא פמ"ט (סט, ב).
 (54) ראה לקו"ת ויקרא ב, ב. שם, ד.
 (55) ואתחנן ו, ד.
 (56) ראה תו"א בראשית א, א. לקו"ת נשא
 כ, ד.
 (57) שבת יו"ד, א.

גם בעבודה שבזה, שפועל שינוי במציאות האדם המתפלל שנעשה בטל במציאות לגמרי. אמנם כאמת גם הביטול במציאות דשמו"ע אינו ביטול עצמי, דהיות שמגיע לביטול זה ע"י הקדמת המדריגות הקודמות, שהם מדריגות של השגה, מובן שאי"ז ביטול עצמי. וכמשנת"ל דהיות שעבודת התפילה היא מלמטה למעלה הנה גם במדריגה הכי נעלית שבה היא בבחי' ביטול היש בלבד ואינו ביטול עצמי. [וזהו הטעם שצ"ל אחר שמו"ע נפילת אפים שהוא ביטול עצמי⁵⁸, שמקיף את הראש והרגל בשוה, כמו הביטול דמודה אני].

והנה מכל הנ"ל מובן ההפרש בין ב' אופני העבודה דתורה שהיא מלמעלה למטה ותפילה שהיא מלמטה למעלה. ויש לומר, דזה שישנם שני דרכים אלה בעבודת האדם הוא משום שענין העבודה ניתן לאדם המורכב מנשמה וגוף, שדוקא אז הוא נקרא אדם⁵⁹, והרי"ט⁶⁰ הנשמה יש בה טבע העלי', כמאמר⁶¹ רוח האדם העולה היא למעלה, וטבע הגוף הוא טבע הירידה, רוח הבהמה היורדת היא למטה, ותכלית הכוונה היא שיהי' חיבור הנשמה והגוף, וזהו כאשר פועלים בכל אחד מהם שיהי' היפך טבעו, שבנשמה שהיא בטבע העלי' תהי' עבודה בדרך ירידה והמשכה ובגוף שהוא בטבע הירידה יהי' ענין דעלי'. ולכן ניתנו ב' דרכי העבודה מלמטה למעלה ומלמעלה למטה שהם תפילה ותורה. והנה היות שתורה ותפילה הם כמו נשמה וגוף, לזאת הנה כשם שבתורה ותפילה צריכים להיות שניהם דוקא, און איין זאך קען ניט פאַרנעמען דעם פלאץ פון דער צווייטער, וכמאמר רז"ל⁶² שמניחים חיי עולם ועוסקים בחיי שעה, וכן איתא⁶³ שאבא בנימין הי' מתפלל שתהא תפילתו סמוכה למטתו, היינו שלימוד התורה שלו יהי' אחר התפילה דוקא, הנה כן הוא גם בעבודת הגוף ועבודת הנשמה, שצריך להיות במזיגה נכונה. דהנשמה שיש בה טבע העלי' צריך לפעול בה שתהי' באופן דהמשכה, והגוף שהוא בטבע הירידה צריך לפעול בו שיהי' בעלי'. וזה גופא צריך להיות במזיגה נכונה⁶⁴.

(58) ראה שערי תשובה לאדמו"ר האמצעי ח"א מד, א ואילך.
 (59) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רלה. הגהות כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע לד"ה פתח אליהו שבתו"א — תרנ"ח (ע' ב).
 (60) בהבא לקמן — ראה ד"ה כי תצא תרד"ע (המשך תער"ב שם ע' תרח ואילך).
 (61) קהלת ג, כא.
 (62) שבת יו"ד, א. לג, ב.
 (63) ברכות ה, ב. וראה לקו"ת ברכה צו, ב.
 (64) ראה ד"ה שופטים תרד"ע (המשך הנ"ל שם ע' תקצט ואילך).

וביאור הענין⁶⁵, דהנה לפעמים אפשר שהאדם יתבונן באלקות, ויבוא לידי התפעלות, דההתפעלות היא מצד הנשמה, ולאחר זמן, ולפעמים אפילו בשעת מעשה, לא יוכל להתגבר על תאוות הגוף וגם על ענינים של היפך. וטעם הדבר הוא לפי שההתפעלות היא מצד הנשמה, שאין זה שייך אל הגוף, ולכן כאשר הגוף מתאוה אין הנשמה מתגברת על זה. ובפרט אם היא נשמה נעלית ביותר והגוף הוא גס ביותר, דאז אפשר שלא תהי' התחברות של הנשמה עם הגוף. ודבר זה אינו כפי הכוונה, דהכוונה היא שיהי' היפך טבע הנשמה, שהנשמה תהי' בהמשכה וירידה, וכאשר הנשמה אין לה שייכות אל הגוף אי"ז כפי הכוונה. ועד"ז כאשר הנשמה היא נעלית ביותר וגם הגוף הוא דק ביותר, דלכאורה זהו אופן נעלה ביותר, אבל באמת גם זו אינה מזיגה נכונה, דהיות שהגוף הוא גוף דק ונמשך לאלקות מצד עצמו ולא מצד הנשמה, נמצא שאינו צריך לעבודת הנשמה, דהיות שהוא גוף דק והנשמה היא גבוהה, אינו צריך לעבודה כלל, ונעשה בו מיד רצוא לאלקות. וה"ז⁶⁶ ע"ד מארז"ל פתילות שאמרו חכמים אין מדליקין בהם בשבת מפני שהאור מסכסכת בהן⁶⁷. דהנה כאשר הגוף הוא גס אז הוא צריך לעבודת הנשמה שתפעול בו שיהי' נמשך לאלקות, שהתבוננות זו היא התבוננות פנימית שפועלת בגוף שיהי' נמשך באלקות. אבל כשהגוף הוא גוף דק, הנה אף שגם הוא צריך להתעוררות מהנשמה, אי"ז אלא התעוררות בלבד, וההתבוננות בזה היא התבוננות כללית ובדרך מקיף, אבל אין זו עבודת הנשמה. דלהיות שהגוף הוא גוף דק ה"ה רואה אלקות גם בעניני עולם, כמו השגחה פרטית, ובמילא אי"ז כפי הכוונה. אלא הכוונה היא שהנשמה תפעול בגוף היפך טבעו, שהגוף שהוא בטבע הירידה תפעול בו הנשמה שיומשך לאלקות היפך טבעו. אבל כאשר הנשמה היא גבוהה והגוף הוא גוף דק היא רק מעוררת את הגוף שיומשך בטבעו לאלקות. וכ"ה גם כאשר הנשמה היא נמוכה והגוף הוא גוף גס, שגם אז אין הנשמה יכולה לפעול בגוף ענין העלי' היפך טבעו. והכוונה היא שתהי' מזיגה נכונה, דאז הוא התחברות הנשמה והגוף כדבעי, היינו שבכל אחד מהם יהי' היפך טבעו. והיינו שהמזיגה שתהי' הנשמה לפי ערך הגוף באה מלמעלה, וכאשר ישנה המזיגה הנכונה, אז צ"ל עבודת האדם לחבר את עבודת הנשמה עם הגוף, לפעול בכ"א מהם היפך טבעו.

65) בהבא לקמן — ראה המשך הנ"ל ע' תרי ואילך. ע' תריג ואילך.

66) ראה גם המשך הנ"ל ס"ע תקצט ואילך.

67) שבת כא, א.

והנה כשם שהוא בכללות העבודה, כ"ה גם בעבודת התשובה⁶⁸, דאף שענין התשובה בכללות הוא יציאה מגדר הכלים, מ"מ צ"ל באופן שיהי' שייך אל הגשמיות. והיינו, דכאשר ההתבוננות דתשובה היא שמרגיש אשר הענינים הגשמיים הם מניעה לקיום התומ"צ, ובפרט ענינים של היפך, הנה אין דרך העבודה אַז ער זאָל אַנטלויפן מדברים הגשמיים, אלא שיפעול בדברים הגשמיים שלא יהיו מניעה לתומ"צ. וכן כאשר מרגיש את הטוב דאלקות, צריך שלא יגרום זה רק רצוא לאלקות, אלא שבגשמיות גופא ירגיש את האלקות שבזה. ובכדי שתהי' עבודת התשובה כדבעי, שלא יהי' בכחי' רצוא מן הדברים הגשמיים אלא שירגיש את האלקות שבהם, ה"ז ע"י מזיגה נכונה דנשמה וגוף שעושים מלמעלה. וכמו בעקבתא דמשיחא שהנשמות הן נמוכות ביותר, נשמות דבחי' עקביים, הנה עכשיו הגופים הם איידעלער, כדי שהנשמה והגוף יהיו בערך, דעי"ז שהם בערך ובהתחברות זע"ז, אפשר שתהי' עבודת התשובה כדבעי, שלא יהי' ברצוא מן הגשמיות.

וזהו אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים, שהרועה בשושנים היא הנתינת כח מלמעלה כנ"ל, דאף שעבודת התשובה בכלל ועבודת חודש אלול בפרט היא מלמטה למעלה, מ"מ בכדי שתהי' העבודה כדבעי צ"ל מזיגת הנשמה והגוף בדרך מזיגה נכונה, שמזיגה זו באה מלמעלה, שנותנים לו גוף דק (כנ"ל). וזהו אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים, שכדי שתהי' העבודה דאני לדודי ודודי לי שהיא עבודת התשובה כדבעי, ה"ז ע"י הרועה בשושנים, שהיא המזיגה הנכונה שבאה מלמעלה, שהיא נתינת כח לאני לדודי ודודי לי.

